

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ATHANASIOS RANTOS
prednesené 7. septembra 2023¹

Vec C-371/22

G sp. z o.o.
proti
W S.A.

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava, Poľsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vnútroštatný trh s elektrinou – Smernica 2009/72/ES – Článok 3 ods. 5 a 7 – Ochrana spotrebiteľa – Právo odberateľa môcť pri dodržaní zmluvných podmienok naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi – Zmluva o dodávke elektrickej energie s pevnou cenou na dobu určitú uzavretá malým podnikom – Zmluvná pokuta za predčasnú výpoveď zmluvy – Výška pokuty zodpovedajúca cene elektrickej energie nespotrebovanej až do pôvodného ukončenia zmluvy – Vnútroštatná právna úprava, ktorá umožňuje výpoveď, bez povinnosti zaplatiť iné náklady a náhradu škody, ako sú tie, ktoré vyplývajú z obsahu zmluvy“

I. Úvod

1. Smernica 2009/72/ES², ktorá stanovuje spoločné pravidlá pre vnútroštatný trh s elektrickou energiou, vo svojom článku 3 ods. 5 a 7 uvádza, že keď chce odberateľ, ktorý využíva elektrickú energiu, prejsť k novému dodávateľovi pri dodržaní zmluvných podmienok, je mu toto právo priznané nediskriminačným spôsobom, pokiaľ ide o náklady, úsilie alebo čas a že môže naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi.

2. Je zmluvná pokuta, ktorú voči malému podniku uplatní jeho predchádzajúci dodávateľ z dôvodu, že tento podnik predčasne vypovie zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi, a ktorej výška zodpovedá cene elektrickej energie nespotrebovanej až do pôvodného ukončenia zmluvy, zlučiteľná s právom tohto odberateľa naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi v zmysle článku 3 ods. 5 a 7 tejto smernice? To je v podstate otázka, ktorú položil Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava, Poľsko).

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútroštatný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ 2009, L 211, s. 55).

3. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou G sp. z o.o., malým podnikom s menej ako 50 zamestnancami (ďalej len „spoločnosť G“), na jednej strane a spoločnosťou W S.A., dodávateľom elektrickej energie (ďalej len „dodávateľ W“), na druhej strane, ktorého predmetom je zaplatenie zmluvnej pokuty za predčasnú výpoveď zmluvy o dodávke elektrickej energie medzi týmito dvomi stranami.

4. Prejednávaná vec povedie Súdny dvor k tomu, aby po prvýkrát rozhodoval o výklade článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72. Na účely odpovede na položenú otázku bude potrebné v kontexte riadneho fungovania trhu s elektrickou energiou vyvážiť na jednej strane právo priznané odberateľovi môcť naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi a na druhej strane právo predchádzajúceho dodávateľa získať náhradu za nespotrebovanie elektrickej energie, ktorú sa odberateľ zaviazal od neho nakúpiť podľa zmluvy uzavretej na dobu určitú s pevnou cenou.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Smernica 2009/72

5. Podľa odôvodnení 1, 3, 42, 52 a 57 smernice 2009/72:

„(1) Cieľom vnútorného trhu s elektrinou, ktorý sa postupne zavádza v celom Spoločenstve od roku 1999, je ponúknuť všetkým spotrebiteľom v Európskej únii, či ide o občanov alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti a zvýšiť objem cezhraničného obchodu v snahe získať výhody vyplývajúce z vyššej efektívnosti, konkurenčných cien a vyšších štandardov služieb a prispieť k bezpečnosti dodávok a trvalej udržateľnosti.

...

(3) Slobody, ako sú voľný pohyb tovaru, sloboda usadiť sa a sloboda poskytovať služby, ktoré občanom Európskej únie zaručuje zmluva, sú dosiahnuteľné len na úplne otvorenom trhu, ktorý umožňuje všetkým spotrebiteľom slobodný výber svojich dodávateľov a všetkým dodávateľom slobodu zásobovať svojich odberateľov.

...

(42) Všetky priemyselné odvetvia a obchod Spoločenstva, vrátane malých a stredných podnikov a všetci občania Únie, ktorí majú hospodárske výhody z vnútorného trhu, by tiež mali mať možnosť využívať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, najmä odberatelia elektriny v domácnosti, a ak to členské štáty považujú za vhodné, aj malé podniky, by mali mať možnosť využívať záruky služieb vo verejnom záujme... Títo odberatelia by tiež mali mať právo na voľbu, spravodlivosť, zastupovanie svojich záujmov a mechanizmy urovnávania sporov.

...

(52) Spotrebiteľia by mali mať jasné a zrozumiteľné informácie o svojich právach v oblasti energetického sektora.

...

(57) Za najdôležitejšie by členské štáty mali považovať posilňovanie spravodlivej hospodárskej súťaže a ľahkého prístupu k rozličným dodávateľom, ako aj udeľovanie kapacít pre nové spôsoby výroby elektriny, aby tým umožnili spotrebiteľom plne využiť príležitosti liberalizovaného vnútorného trhu s elektrinou.“

6. Článok 1 tejto smernice, nazvaný „Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti“, uvádza:

„Táto smernica ustanovuje spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny spolu s ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľa s cieľom zlepšiť a integrovať konkurenčné trhy s elektrinou v Spoločenstve. Ustanovuje pravidlá týkajúce sa organizácie a fungovania elektroenergetického odvetvia, otvoreného prístupu na trh, kritérií a postupov vzťahujúcich sa na vyhlasovanie výberových konaní, udeľovania povolení a prevádzky sústav. Stanovuje tiež povinnosti univerzálnej služby a práva spotrebiteľov elektriny a objasňuje požiadavky týkajúce sa hospodárskej súťaže.“

7. Článok 2 uvedenej smernice s názvom „Vymedzenie pojmov“ vo svojich bodoch 7, 9 až 12 a 19 stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

7. „odberateľ je veľkoobchodný alebo koncový odberateľ elektriny;

...

9. „koncový odberateľ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre svoju vlastnú spotrebu;

10. „odberateľ elektriny v domácnosti“ je odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu v domácnosti, okrem obchodných a profesionálnych činností;

11. „odberateľ elektriny mimo domácností“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá nakupuje elektrinu, ktorá nie je určená pre jej vlastnú spotrebu v domácnosti, vrátane výrobcov a veľkoobchodných odberateľov;

12. „oprávnený odberateľ“ je odberateľ, ktorý môže nakupovať elektrinu od dodávateľa podľa svojho výberu, v zmysle článku 33;

...

19. „dodávka“ je predaj elektriny odberateľom vrátane jej ďalšieho predaja.“

8. Článok 3 tej istej smernice, nazvaný „Povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana spotrebiteľa“, vo svojich odsekoch 3 až 5 a 7 stanovuje:

„3. Členské štáty zabezpečia, aby všetci odberatelia elektriny v domácnosti, a ak to členské štáty uznajú za vhodné, aj malé podniky (konkrétne podniky s menej ako 50 zamestnancami a s ročným obratom alebo súvahou nepresahujúcou 10 miliónov EUR) využívali univerzálnu

službu, teda právo na dodávku elektriny na ich území v stanovenej kvalite za primerané, jednoducho a jasne porovnateľné, transparentné a nediskriminačné ceny. ...

4. Členské štáty zabezpečia, aby všetci odberatelia mali právo na to, aby im dodávateľ dodával elektrinu, ak s tým tento súhlasí, nezávisle od toho, v akom členskom štáte je tento dodávateľ zaregistrovaný za predpokladu, že sa dodávateľ riadi uplatniteľnými obchodnými pravidlami a pravidlami vyrovnávania. ...

5. Členské štáty zabezpečia, aby:

a) v prípade, že si odberateľ pri zachovaní [dodržaní – *neoficiálny preklad*] zmluvných podmienok želá zmeniť dodávateľa, príslušný prevádzkovateľ (prevádzkovatelia) vykonali zmenu do troch týždňov...

...

Členské štáty zabezpečia, aby práva uvedené v písmenách a) a b) boli priznané všetkým odberateľom nediskriminačným spôsobom, pokiaľ ide o náklady, úsilie alebo čas.

...

7. Členské štáty prijímú náležité opatrenia na ochranu koncových odberateľov a zabezpečia najmä, aby existovali dostatočné záruky na ochranu zraniteľných odberateľov. V tejto súvislosti každý členský štát vymedzí koncept zraniteľných odberateľov, ktorý sa môže vzťahovať na energetickú chudobu a okrem iného môže ustanoviť zákaz odpojenia takýchto odberateľov v kritických časoch. Členské štáty zabezpečia dodržiavanie práv a povinností spojených so zraniteľnými odberateľmi. Prijímú najmä opatrenia na ochranu koncových odberateľov z odľahlých oblastí. Zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa, najmä vzhľadom na transparentnosť týkajúcu sa zmluvných podmienok, všeobecných informácií a mechanizmov na urovnávanie sporov. Členské štáty zabezpečia, aby oprávnený odberateľ bol naozaj ľahko schopný prejsť k novému dodávateľovi. Tieto opatrenia musia zahŕňať opatrenia uvedené v prílohe I, aspoň pokiaľ ide o odberateľov elektriny v domácnosti.“

9. Článok 33 smernice 2009/72 s názvom „Otváranie trhu a reciprocita“ vo svojom odseku 1 znie:

„Členské štáty zabezpečia, aby oprávnení odberatelia boli:

...

c) od 1. júla 2007 všetci odberatelia.“

10. Príloha I k tejto smernici, nazvaná „Opatrenia na ochranu spotrebiteľov“, vo svojom bode 1 uvádza:

„Bez toho, aby boli dotknuté právne predpisy Spoločenstva v oblasti ochrany spotrebiteľov, najmä smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku^[3] a smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách^[4], opatrenia uvedené v článku 3 majú odberateľom zabezpečiť, aby:

a) mali právo uzavrieť so svojím poskytovateľom služieb v oblasti elektroenergetiky zmluvu, ktorá obsahuje:

...

– dobu trvania zmluvy, podmienky, za akých možno služby a zmluvu obnoviť a ukončiť, a informáciu, či je možné odstúpiť od zmluvy bez poplatku;

...

Podmienky musia byť spravodlivé a vopred dobre známe. V každom prípade by sa tieto informácie mali poskytovať pred uzatvorením alebo potvrdením uzatvorenia zmluvy. ...

...

e) im nebol účtovaný poplatok pri zmene dodávateľa;

...“

11. Smernica 2009/72 bola s účinnosťou od 1. januára 2021 zrušená a nahradená smernicou (EÚ) 2019/944⁵ podľa jej článku 72 prvého odseku.

2. Smernica 2019/944

12. Článok 2 smernice 2019/944, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, vo svojich bodoch 16 až 18 uvádza:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

...

16. ‚poplatok za vypovedanie zmluvy‘ je poplatok alebo sankcia, ktorú odberateľom uložia dodávateľia alebo účastníci trhu zapojení do agregácie za vypovedanie zmluvy o dodávke elektriny alebo zmluvy o poskytovaní služby;

³ Ú. v. ES L 144, 1997, s. 19; Mím. vyd. 15/003, s. 319.

⁴ Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mím. vyd. 15/002, s. 288.

⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ 2019, L 158, s. 125).

17. „poplatok spojený so zmenou dodávateľa“ je poplatok alebo sankcia za zmenu dodávateľov alebo účastníkov trhu zapojených do agregácie, vrátane poplatkov za vypovedanie zmluvy, ktorú odberateľom [priamo alebo nepriamo – *neoficiálny preklad*] uložia dodávatelia alebo účastníci trhu zapojení do agregácie, alebo prevádzkovatelia sústav;
18. „agregácia“ je funkcia, ktorú vykonáva fyzická alebo právnická osoba, ktorá zlučuje viacerých odberných miest alebo vyrobenej elektriny na účely predaja, nákupu alebo aukcie na akomkoľvek trhu s elektrinou.“

13. Článok 12 tejto smernice s názvom „Právo na zmenu dodávateľa a pravidiel pre poplatky s ňou spojené“ vo svojich odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Členské štáty zabezpečia, aby sa aspoň odberateľom elektriny v domácnosti, a malým podnikom v súvislosti so zmenou neúčtovali poplatky.

3. Odchylné od odseku 2 môžu členské štáty povoliť dodávateľom alebo účastníkom trhu zapojeným do agregácie, aby účtovali poplatky za vypovedanie zmluvy odberateľom, ktorí dobrovoľne vypovedia zmluvy o dodávke s pevnou cenou elektriny, ktoré boli uzavreté na dobu určitú, pred uplynutím ich platnosti, ak sú tieto poplatky súčasťou zmluvy, ktorú odberateľ dobrovoľne uzavrel, a odberateľ bol o týchto poplatkoch pred uzavretím zmluvy jasne oboznámený. Takéto poplatky musia byť primerané a nesmú presiahnuť priamu hospodársku stratu vzniknutú dodávateľovi alebo účastníkovi trhu zapojenému do agregácie v súvislosti s odberateľom, ktorý zmluvu vypovedal, vrátane nákladov vyplývajúcich z prípadných spojených investícií alebo zo služieb už poskytnutých odberateľovi v rámci zmluvy. Dôkazné bremeno priamej hospodárskej straty má vždy dodávateľ alebo účastník trhu zapojený do agregácie a prípustnosť poplatkov za vypovedanie zmluvy monitoruje regulačný orgán alebo ktorýkoľvek iný príslušný vnútroštátny orgán.“

B. Poľské právo

14. Ustawa – Prawo energetyczne (zákon o energetike) z 10. apríla 1997⁶ v znení, ktoré sa uplatňuje na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o energetike“), vo svojom článku 4j ods. 3a uvádza:

„Koncový odberateľ môže zaslaním písomného vyhlásenia energetickému podniku vypovedať zmluvu, ktorá bola uzavretá na dobu určitú a na základe ktorej mu energetický podnik dodáva plynne palivá alebo energiu, a to bez povinnosti zaplatiť iné náklady a náhradu škody, ako sú tie, ktoré vyplývajú z obsahu zmluvy.“

15. Ustawa – Kodeks cywilny (Občiansky zákonník) z 23. apríla 1964⁷ v znení, ktoré sa uplatňuje na spor vo veci samej (ďalej len „Občiansky zákonník“), vo svojom článku 483 § 1 stanovuje:

„Zmluva môže stanoviť, že škoda vyplývajúca z nesplnenia alebo nesprávneho plnenia nepeňažnej povinnosti sa nahradí zaplatením určitej sumy (zmluvná pokuta).“

⁶ Dz. U. z roku 1997, č. 54, položka 348.

⁷ Dz. U. z roku 1964, č. 16, položka 93.

16. Článok 484 Občianskeho zákonníka stanovuje:

„§1. V prípade nesplnenia alebo nesprávneho plnenia povinnosti vznikne povinnosť zaplatiť veriteľovi zmluvnú pokutu vo výške stanovenej na tento účel bez ohľadu na výšku spôsobenej škody. Návrh na náhradu škody presahujúcej výšku zmluvnej pokuty nie je prípustný, pokiaľ sa zmluvné strany nedohodli inak.

§2. Ak bola splnená podstatná časť povinnosti, môže dlžník požadovať zníženie zmluvnej pokuty; platí to aj v prípade, ak je zmluvná pokuta zjavne neprimeraná.“

III. Spor vo veci samej, prejudiciálne otázky a konanie na Súdnom dvore

17. Dňa 1. januára 2010 spoločnosť G, malý podnik založený podľa poľského práva s menej ako 50 zamestnancami⁸, uzavrela s dodávateľom W na dobu určitú rámcovú zmluvu s pevnou cenou, na základe ktorej sa zaviazala dodávať elektrickú energiu pre agroturistický podnik v K. (Poľsko) (ďalej len „dotknutá zmluva“).

18. Dňa 23. februára 2015 spoločnosť G a dodávateľ W uzavreli dohodu, ktorou sa táto spoločnosť zaviazala pokračovať v dotknutej zmluve na obdobie minimálne do 31. decembra 2016. V tejto dohode sa tieto zmluvné strany dohodli, že majú právo vypovedať dotknutú zmluvu s výpovednou dobou šesť mesiacov odo dňa doručenia výpovede, ktorá nadobúda účinnosť ku koncu kalendárneho roka, a že v prípade predčasnej výpovede tejto zmluvy spoločnosťou G môže dodávateľ W požadovať zaplatenie sumy zodpovedajúcej cene nespotrebovanej elektrickej energie až do pôvodného ukončenia zmluvy (ďalej len „zmluvná pokuta“)⁹.

19. Dňa 30. januára 2015 spoločnosť G uzavrela s iným dodávateľom elektrickej energie, a to so spoločnosťou Z S.A., zmluvu o dodávkach týkajúcu sa toho istého agroturistického podniku. Dňa 25. februára 2015 tento iný dodávateľ na základe plnomocenstva udeleného spoločnosťou G informoval dodávateľa W o uzavretí tejto novej zmluvy a pre prípad, že by tento dodávateľ nesúhlasil s touto novou situáciou, mu doručil výpoveď dotknutej zmluvy.

20. Dňa 9. marca 2016 dodávateľ W zaslal spoločnosti G oznámenie o dlhu vo výške 63 959,70 poľských zlotých (PLN) (približne 15 372 eur ku dňu návrhu)¹⁰ z titulu zmluvnej pokuty, pričom platba mala byť vykonaná najneskôr 23. marca 2016. Keďže spoločnosť G k tomuto dátumu túto platbu nevykonala, dodávateľ W podal 21. novembra 2016 žalobu na Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (Okresný súd pre hlavné mesto Varšava, Poľsko), v ktorej navrhoval, aby z titulu zmluvnej pokuty bola tejto spoločnosti uložená povinnosť zaplatiť mu už uvedenú sumu spolu so zákonnými úrokmi z omeškania od 24. marca 2016 až do zaplatenia.

⁸ Podľa článku 3 ods. 3 smernice 2009/72 je „malým podnikom“ v zmysle tejto smernice podnik s menej ako 50 zamestnancami a s ročným obratom alebo súvahou nepresahujúcou 10 miliónov eur.

⁹ Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že podľa článku 4 ods. 4 uvedenej dohody „v prípade výpovede zmlúv uvedených v článku 1 pred uplynutím doby, na ktorú bola táto zmluva uzavretá, [dodávateľ W] uloží odberateľovi zaplatenie sumy zodpovedajúcej rozdielu medzi hodnotou elektrickej energie deklarovanej odberateľom v odseku 1, vypočítanou podľa cenníka stanoveného v článku 2, a hodnotou elektrickej energie spotrebovanej odberateľom až do výpovede zmluvy, vypočítanou na základe ceny stanovenej v článku 2, pokiaľ má tento rozdiel kladnú hodnotu“. Navyše v tejto dohode spoločnosť G deklarovala nákup konkrétneho množstva elektrickej energie od dodávateľa W.

¹⁰ Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že dotknutá zmluva stanovila cenu elektrickej energie na obdobie od 1. marca 2015 do 31. decembra 2016 na sumu 261,06 PLN/megawatthodín (MWh) (približne 61,24 eura ku dňu návrhu) a že spoločnosť G mala počas tohto obdobia nakúpiť od dodávateľa W 245 MWh, čo viedlo k celkovej sume 63 959,70 PLN (približne 15 372 eur ku dňu návrhu), čo je suma zodpovedajúca požadovanej zmluvnej pokute.

21. Rozsudkom zo 7. februára 2020 tento súd vyhovel tejto žalobe. Domnieval sa najmä, že po zmene dodávateľa elektrickej energie, ktorú vykonala spoločnosť G, bola dotknutá zmluva vypovedaná predčasne, čo oprávňovalo dodávateľa W požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle článku 483 § 1 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti sa uvedený súd domnieval, že podľa článku 484 § 1 tohto zákonníka návrh na zaplatenie zmluvnej pokuty podaný týmto dodávateľom nezávisel od dôkazu existencie škody a že táto zmluvná pokuta bola stanovená dotknutou zmluvou pre prípad zmeny dodávateľa a jej výška zodpovedala ustanoveniam tejto zmluvy.

22. Spoločnosť G podala odvolanie proti tomuto rozsudku na Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pričom najmä tvrdila, že v súlade s článkom 3 ods. 5 smernice 2009/72 sa na ňu nemala uplatňovať zmluvná pokuta. Táto spoločnosť tiež tvrdila, že dodávateľovi W nevznikla žiadna skutočná škoda, ale iba stratil výhodu, ktorú mohol získať, zodpovedajúcu ňou deklarovanému objemu nákupu elektrickej energie. Tento dodávateľ zase tvrdil, že podľa článku 484 § 1 Občianskeho zákonníka výška zmluvnej pokuty nezávisí od výšky spôsobenej škody.

23. Vnútroštátny súd v prvom rade uvádza, že podľa článku 4j ods. 3a zákona o energetike môže koncový odberateľ vypovedať zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú bez toho, aby bol povinný zaplatiť iné náklady a náhradu škody, ako sú tie, ktoré vyplývajú z obsahu zmluvy. Tento zákon nestanovuje žiadne kritérium na výpočet týchto nákladov a náhrady škody, pretože neobsahuje žiadny odkaz na ich primeranosť, a nevyklučuje možnosť požadovať paušálnu náhradu škody. Zmluvné strany si môžu v rámci svojej zmluvnej voľnosti stanoviť náklady a náhradu škody spojené s predčasnou výpoveďou zmluvy o dodávke elektrickej energie vrátane zmluvnej pokuty. Takáto pokuta v zmysle Občianskeho zákonníka musí byť zaplatená veriteľovi vo výške stanovenej na tento účel bez ohľadu na výšku spôsobenej škody a vnútroštátny súd ju *ex officio* nemôže znížiť, pričom zmluvná strana, ktorá požaduje zníženie, musí uniesť dôkazné bremeno a preukázať, že výška zmluvnej pokuty je neprimeraná. Keďže článok 4j ods. 3a zákona o energetike neodkazuje na ochranu spotrebiteľa, nemožno v prípade malých podnikov preskúmať nekalosť zmluvnej pokuty. Navyše tento zákon neupravuje možnosť znížiť *ex officio* zmluvnú pokutu vo vzťahu k odberateľom, ktorí sú podnikateľmi.

24. Tento súd si kladie otázku, či je vnútroštátna právna úprava v súlade s právom Únie, keďže podľa článku 3 ods. 5 smernice 2009/72 musia členské štáty zabezpečiť, aby právo na zmenu dodávateľa elektrickej energie bolo priznané odberateľom nediskriminačným spôsobom, pokiaľ ide o náklady, úsilie alebo čas. Okrem toho, hoci odsek 7 tohto článku stanovuje, že oprávnený odberateľ musí mať možnosť naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi, a naznačuje tak potrebu zachovať náležitú proporcionalitu vo vzťahu k nákladom, toto ustanovenie nespomína ani pokuty, ani náhradu škody. Ak je spotrebiteľ skutočne finančne znevýhodnený, rozsah tohto znevýhodnenia nesmie predstavovať prostriedok diskriminácie voči iným dodávateľom elektrickej energie, ktorý by mal za následok, že odberateľ by nemal skutočnú možnosť zmeniť dodávateľa.

25. Uvedený súd dodáva, že hoci sa smernica 2009/72 uplatňuje *ratione temporis* na spor vo veci samej, smernica 2019/944, ktorá ju nahradila, priniesla spresnenia práva slobodne zmeniť dodávateľa elektrickej energie, ktoré sú relevantné na účely výkladu prvej smernice. V tejto súvislosti ten istý súd odkazuje na článok 4 a článok 12 ods. 3 smernice 2019/944, podľa ktorých, ak sú malému podniku účtované poplatky za zmenu dodávateľa elektrickej energie, musia byť tieto poplatky primerané a nesmú presahovať priamu hospodársku stratu vzniknutú dodávateľovi alebo účastníkovi trhu zapojenému do agregácie z dôvodu výpovede zmluvy odberateľom.

26. Ten istý súd z toho vyvodzuje, že možnosť predvídaná vnútroštátnou právnou úpravou uplatniť zmluvnú pokutu nezávisle od výšky spôsobenej škody, bez jasných a presných kritérií na výpočet tejto pokuty, môže zmať ochranný cieľ uvedený v článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 a článku 12 ods. 3 smernice 2019/944 tým, že fakticky obmedzí slobodu odberateľa vypovedať svoju zmluvu o dodávke elektrickej energie.

27. Vnútroštátny súd v druhom rade skúma možnosť dodávateľa elektrickej energie uložiť odberateľovi v zmluve povinnosť zaplatiť poplatky za výpoveď zmluvy pred uplynutím doby jej platnosti, keď tieto poplatky fakticky zodpovedajú nákladom na elektrickú energiu nespotrebovanú do pôvodného ukončenia zmluvy, a to vzhľadom na cieľ sledovaný smernicou 2009/72, ktorým je možnosť ľahko a nediskriminačným spôsobom zmeniť dodávateľa, a na potrebu dodržať zásadu proporcionality. V tejto súvislosti sa tento súd domnieva, že smernica 2019/944 poskytuje vo svojom článku 12 ods. 3 usmernenia užitočné na účel výkladu článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 tým, že nevylučuje možnosť uložiť poplatky, ktoré však musia byť primerané. V tomto rámci sa uvedený súd pýta na zákonnosť zmluvných ustanovení, podľa ktorých poplatky spojené s predčasnou výpoveďou zmluvy uzavretej na dobu určitú zodpovedajú dlhu ekvivalentnému množstvu nespotrebovanej elektrickej energie, ktorú odberateľ potenciálne mohol využívať počas zostávajúcej doby trvania zmluvy, a na možnosť vypočítať tieto poplatky s odkazom na dojednanie typu „take or pay“. Ten istý súd sa pýta, či takýto mechanizmus v podstate nebráni skutočnej zmene dodávateľa elektrickej energie. Ak výška zmluvnej pokuty zodpovedá nákladom na elektrickú energiu nespotrebovanú do pôvodného ukončenia zmluvy, má jej predčasná výpoveď pre odberateľa dôsledky porovnateľné s pokračovaním zmluvného vzťahu s dodávateľom. V takejto situácii sa odberateľ, ktorý chce vypovedať zmluvu, pravdepodobne napriek tomu rozhodne zachovať zmluvný vzťah, ktorý považuje za nevýhodný, a dodávateľ zasa bude mať istotu, že v každom prípade získa finančnú výhodu počas celej doby trvania zmluvy. Takáto pokuta má za následok, že odberateľ znáša celé finančné riziko výpovede zmluvy, a preto je zjavne neprimeraná.

28. Vnútroštátny súd uvádza, že zároveň dodávateľ elektrickej energie pri získavaní odberateľa vynakladá rôzne výdavky, ako sú napríklad výdavky na nákup elektrickej energie. Vzniká otázka, ako vypočítať priamu hospodársku stratu dodávateľa elektrickej energie v prípade predčasnej výpovede zmluvy odberateľom, teda, či treba zohľadniť cenu spotrebovanej elektrickej energie alebo aj cenu za poskytovanie služby jej prenosu alebo distribúcie. Aby sa v tejto súvislosti zabránilo obvineniu z diskrečného a svojvoľného uplatňovania a aby sa zároveň spravodlivo rozdelilo dôkazné bremeno a zabezpečil sa súlad vnútroštátnej právnej úpravy so smernicou 2009/72, treba preskúmať, či spôsob výpočtu poplatkov spojených s predčasným ukončením zmluvy o dodávke elektrickej energie uzavretej na dobu určitú s pevnou cenou nemusí byť výslovne stanovený ustanoveniami zákona o energetike.

29. Za týchto okolností Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 3 ods. 5 a 7 smernice [2009/72] nariaďujúci, aby sa práva odberateľa energie (malého podnikateľa) v prípade zmeny dodávateľa energie uplatňovali v súlade so zásadou zaručujúcou oprávneným odberateľom skutočnú možnosť ľahkého prejdenia k novému dodávateľovi a aby sa toto prejdenie uskutočňovalo nediskriminačným spôsobom, pokiaľ ide o náklady, úsilie alebo čas, vykladať v tom zmysle, že bráni možnosti uložiť odberateľovi energie zmluvnú pokutu za ukončenie zmluvy o dodávke energie uzatvorenej na dobu určitú v prípade, že si odberateľ želá zmeniť dodávateľa energie, a to bez ohľadu na výšku znášanej

škody (článok 483 ods. 1 a článok 484 § 1 a 2 [Občianskeho zákonníka]) a bez toho, aby boli v zákone o energetike [článok 4j ods. 3a] stanovené kritériá na výpočet týchto poplatkov alebo na ich zníženie?

2. Má sa článok 3 ods. 5 a 7 smernice [2009/72] nariaďujúci, aby sa práva odberateľa energie (malého podnikateľa) v prípade zmeny dodávateľa energie uplatňovali nediskriminačne, pokiaľ ide o náklady, úsilie alebo čas, a v súlade so zásadou zaručujúcou oprávneným odberateľom skutočnú možnosť ľahkého prejdenia k novému dodávateľovi, vykladať v tom zmysle, že bráni takému výkladu zmluvných ustanovení, ktorý v prípade predčasnej výpovede zmluvy o dodávke energie uzatvorenej s dodávateľom na dobu určitú umožňuje vyberať od odberateľov (malých podnikateľov) poplatky zodpovedajúce *de facto* nákladom súvisiacim s cenou neodobratej energie do [pôvodného] konca trvania zmluvy v súlade so zásadou „take or pay“?

30. Písomné pripomienky Súdnemu dvoru predložili poľská a grécka vláda, ako aj Európska komisia.

IV. Analýza

31. Svojimi dvoma prejudiciálnymi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej keď malý podnik predčasne vypovie zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi, môže byť tento podnik povinný zaplatiť zmluvnú pokutu v situácii, keď táto právna úprava uvádza, že táto pokuta je splatná bez ohľadu na výšku škody, ktorá vznikla predchádzajúcemu dodávateľovi, a to aj keď uvedená právna úprava nestanovuje žiadne kritérium na výpočet alebo zníženie uvedenej pokuty a umožňuje, aby jej výška zodpovedala cene elektrickej energie nespotrebovanej do pôvodného ukončenia zmluvy.

32. V tomto prípade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že spoločnosť G je malým podnikom, ktorý uzavrel dotknutú zmluvu, aby elektrickou energiou zásoboval agroturistický podnik. Podľa ustanovení tejto zmluvy 9. marca 2016 dodávateľ W požiadal G o zaplatenie zmluvnej pokuty za predčasnú výpoveď uvedenej zmluvy z dôvodu zmeny dodávateľa, a to vo výške zodpovedajúcej cene nespotrebovanej elektrickej energie, ktorú sa táto spoločnosť zaviazala od neho nakúpiť, až do ukončenia zmluvy. Ako uvádza vnútroštátny súd, vnútroštátna právna úprava umožňuje vypovedať zmluvu na dobu určitú bez povinnosti zaplatiť iné náklady a náhradu škody, ako sú tie, ktoré vyplývajú z obsahu zmluvy, pričom však nešpecifikuje kritéria, ktoré treba zohľadniť pri ich výpočte, a neupravuje ani možnosť *ex officio* znížiť pokutu okrem prípadu, ak to navrhne dotknutá strana, ktorá musí preukázať neprimeranosť tejto pokuty. Navyše v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou výška zmluvnej pokuty nezávisí od výšky spôsobenej škody. Tento súd sa pýta, či je taká právna úprava v súlade s článkom 3 smernice 2009/72, ktorý vymedzuje najmä povinnosti členských štátov v oblasti ochrany spotrebiteľa,¹¹ predovšetkým s odsekmi 5 a 7 tohto článku, ktoré ešte neboli predmetom výkladu zo strany Súdného dvora.

33. Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdného dvora si výklad ustanovenia práva Únie vyžaduje zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj kontext, v ktorom sa nachádza, ako aj ciele a účel, ktoré sleduje akt, ktorého je toto ustanovenie súčasťou.¹²

¹¹ Pozri rozsudok z 23. januára 2020, Energiavirasto (C-578/18, EU:C:2020:35, bod 23).

¹² Pozri najmä rozsudok z 22. júna 2023, Pankki S (C-579/21, EU:C:2023:501, bod 38 a citovaná judikatúra).

34. V tomto rámci v prvom rade, pokiaľ ide o *znenie* uvedených ustanovení, článok 3 ods. 5 písm. a) smernice 2009/72 uvádza, že členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že si odberateľ „pri [dodržaní] zmluvných podmienok“ želá zmeniť dodávateľa, príslušný prevádzkovateľ (prevádzkovatelia) vykonali zmenu do troch týždňov,¹³ a aby toto právo bolo priznané odberateľom nediskriminačným spôsobom, pokiaľ ide o náklady, úsilie alebo čas. Navyše odsek 7 tohto článku okrem toho, že sa na prvý pohľad týka hlavne a osobitne „zraniteľných spotrebiteľov“, všeobecnejšie stanovuje, že členské štáty zaručia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov, najmä pokiaľ ide o transparentnosť zmluvných podmienok, a zabezpečia, aby „oprávnený odberateľ“ „bol naozaj ľahko schopný prejsť k novému dodávateľovi“. Tento odsek 7 tiež uvádza, že „pokiaľ ide o odberateľov elektriny v domácnosti“, tieto opatrenia musia zahŕňať opatrenia uvedené v prílohe I k tejto smernici.

35. Podľa článku 2 bodu 12 smernice 2009/72 sa „oprávneným odberateľom“ rozumie odberateľ, ktorý môže nakupovať elektrinu od dodávateľa podľa svojho výberu v zmysle článku 33 tejto smernice. V súlade s odsekom 1 písm. c) tohto článku 33 pojem „oprávnený odberateľ“ zahŕňa od 1. júla 2007 „všetkých odberateľov“. V dôsledku toho sú členské štáty povinné zaručiť všetkým odberateľom, bez ohľadu na ich zraniteľnosť, vrátane malého podniku, aby boli naozaj ľahko schopní prejsť k novému dodávateľovi elektrickej energie.

36. Zo znenia článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 tak vyplýva, že odberateľ dodávateľa elektrickej energie musí byť chránený v prípade, keď chce prejsť k novému dodávateľovi. Zároveň platí, že hoci tieto ustanovenia výslovne nespomínajú možnosť predchádzajúceho dodávateľa požadovať zaplatenie zmluvnej pokuty za predčasnú výpoveď zmluvy, a tým skôr neuvádzajú ani kritériá, ktoré treba zohľadniť pri výpočte výšky tejto pokuty, odsek 5 písm. a) tohto článku uvádza, že musia byť dodržané zmluvné podmienky.

37. Domnievam sa preto, že znenie článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 nemôže v zásade vylučovať, aby zmluva o dodávke elektrickej energie stanovila, že sa na odberateľa uplatní zmluvná pokuta v prípade predčasnej výpovede zmluvy s pevnou cenou uzavretej na dobu určitú, keď chce tento odberateľ prejsť k novému dodávateľovi. V súlade s týmito ustanoveniami však výška tejto pokuty nesmie uvedenému odberateľovi odňať možnosť naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi.

38. Pokiaľ ide v druhom rade o *kontext*, v ktorom sa nachádza článok 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72, treba po prvé uviesť, že tento článok vo svojom odseku 7 poslednej vete odkazuje na opatrenia na ochranu spotrebiteľov vymenované v prílohe I k tejto smernici, ktoré musia členské štáty prijať „aspoň“ pokiaľ ide o odberateľov elektriny v domácnosti. Táto príloha vo svojom bode 1 písm. a) okrem iného stanovuje, že odberatelia majú právo uzavrieť so svojim poskytovateľom služieb v oblasti elektroenergetiky zmluvu, ktorá obsahuje informáciu, či je možné odstúpiť od zmluvy bez poplatku. Navyše podľa tohto ustanovenia musia byť zmluvné podmienky spravodlivé a vopred dobre známe, a v každom prípade musia byť tieto informácie poskytnuté pred uzavretím alebo potvrdením zmluvy. V bode 1 písm. e) uvedenej prílohy sa spresňuje, že odberateľom nie je účtovaný poplatok pri zmene dodávateľa. Z týchto ustanovení tak vyplýva, že „aspoň pokiaľ ide o odberateľov elektriny v domácnosti“, títo odberatelia neplatia žiadne poplatky pri zmene dodávateľa elektrickej energie, a to ani vtedy, keď je zmluva o dodávke s pevnou cenou uzavretá na dobu určitú.

¹³ Ako Komisia uviedla vo svojich písomných pripomienkach, z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že dotknutá zmluva neupravovala trojtýždňovú, ale šesťmesačnú výpovednú dobu, ktorá plynula odo dňa doručenia výpovede nadobúdajúcej účinnosť ku koncu kalendárneho roka. Keďže sa však otázky predložené v tejto veci netýkajú dĺžky výpovednej doby, nebudem ďalej skúmať túto otázku.

39. V tomto prípade nie je sporné, že na spoločnosť G sa vzťahujú pojmy „odberateľ“, „koncový odberateľ“ a „oprávnený odberateľ“ tak, ako sú definované v článku 2 bodoch 7, 9 a 12 smernice 2009/72, ale aj pojem „odberateľ elektriny mimo domácnosti“ v zmysle bodu 11 tohto článku, ktorý sa týka fyzickej alebo právnickej osoby, ktorá nakupuje elektrinu, ktorá nie je určená pre jej vlastnú spotrebu v domácnosti. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu totiž vyplýva, že spoločnosť G, ktorá uzavrela dotknutú zmluvu na účely zásobovania agroturistického podniku, konala v rámci podnikateľskej činnosti.¹⁴

40. Na túto spoločnosť sa zároveň nevzťahuje pojem „odberateľ elektriny v domácnosti“ v zmysle článku 2 bodu 10 smernice 2009/72, ktorý je definovaný ako odberateľ, ktorý nakupuje elektrinu pre vlastnú spotrebu v domácnosti. Navyše z rozhodnutia vnútroštátneho súdu nevyplýva, že Poľská republika mala v úmysle rozšíriť pôsobnosť prílohy I k tejto smernici na „odberateľov elektriny mimo domácnosti“. Zdá sa preto, že ustanovenia obsiahnuté v bode 1 písm. a) a e) tejto prílohy sa nevzťahujú na takého odberateľa elektriny mimo domácnosti, ako je spoločnosť G. Z toho *a contrario* vyplýva, že v prípade takého odberateľa uvedená smernica nevyklučuje možnosť, aby zmluva o dodávke elektrickej energie uzavretá na dobu určitú s pevnou cenou upravila existenciu zmluvnej pokuty pre prípad predčasnej výpovede tejto zmluvy s cieľom zmeny dodávateľa.

41. Po druhé v odôvodnení 42 smernice 2009/72 sa uvádza, že všetky priemyselné odvetvia a obchod Spoločenstva, vrátane malých a stredných podnikov, „by... mali mať možnosť využívať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa“, najmä odberatelia elektriny v domácnosti, a že ak to členské štáty považujú za vhodné, aj malé podniky by mali mať možnosť využívať záruky služieb vo verejnom záujme. Použitie slovesa „mať“ v podmienovacom spôsobe tak preukazuje úmysel normotvorcu Únie ponechať členským štátom voľnú úvahu tým, že sa im priznáva iba možnosť, a nie povinnosť, poskytnúť malým podnikom výhodu vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa. Okrem prípadu, ak niečo iné vyplynie z overenia vykonaného vnútroštátnym súdom, ani v tomto prípade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu nevyplýva, že Poľská republika využila túto možnosť v prípade malých podnikov. Za týchto okolností sa domnievam, že táto smernica nebráni tomu, aby sa na malý podnik uplatnila zmluvná pokuta, ak predčasne vypovie svoju zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi.

42. Okrem toho treba zdôrazniť, že smernica 2019/944, ktorá s účinnosťou od 1. januára 2021 zrušila a nahradila smernicu 2009/72, vo svojom článku 12 ods. 2 výslovne uvádza, že členské štáty zabezpečia, „aby sa aspoň odberateľom elektriny v domácnosti, a *malým podnikom*“¹⁵ neúčtovali „v súvislosti so zmenou [dodávateľa] poplatky“, pričom v odseku 3 tohto článku stanovuje, že odchyľne môžu členské štáty povoliť dodávateľom alebo účastníkom trhu zapojeným do agregácie, aby účtovali poplatky za vypovedanie zmluvy odberateľom, ktorí dobrovoľne vypovedia zmluvy o dodávke *s pevnou cenou* elektriny, ktoré boli *uzavreté na dobu určitú, pred uplynutím ich platnosti*, ak sú tieto poplatky súčasťou zmluvy, ktorú odberateľ dobrovoľne uzavrel, a odberateľ bol o týchto poplatkoch pred uzavretím zmluvy jasne oboznámený.

¹⁴ Vo svojich písomných pripomienkach Komisia tvrdí, že by bolo vhodné odkázať na ustanovenia týkajúce sa nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi, najmä na ustanovenia upravené smernicou 93/13. V tejto súvislosti zdôrazňujem, ako je uvedené v desiatom odôvodnení tejto smernice, že jednotné pravidlá týkajúce sa nekalých podmienok upravené uvedenou smernicou by mali platiť na „všetky zmluvy“ uzatvorené medzi „predajcami alebo dodávateľmi“ a „spotrebiteľmi“, tak, ako sú definovaní v článku 2 písm. b) a c) tej istej smernice. V súlade s uvedeným článkom 2 písm. b) je „spotrebiteľom“ akákoľvek fyzická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom nevzťahujúcim sa k jeho obchodu, podnikaniu alebo povolaniu (pozri najmä rozsudok z 9. júla 2020, Raiffeisen Bank a BRD Groupe Sociétés Générale, C-698/18 a C-699/18, EU:C:2020:537, body 69 a 70, ako aj citovanú judikatúru). Keďže však v tomto prípade spoločnosť G konala v rámci svojej podnikateľskej činnosti, netreba podľa môjho názoru v prejednávanej veci odkazovať na smernicu 93/13.

¹⁵ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

43. V tejto súvislosti jednak článok 2 bod 16 smernice 2019/944 definuje „poplatok za vypovedanie zmluvy“ ako poplatok alebo sankciu, ktorú odberateľom uložia dodávatelia alebo účastníci trhu zapojení do agregácie za vypovedanie zmluvy o dodávke elektriny alebo zmluvy o poskytovaní služby, a jednak bod 17 tohto článku uvádza, že „poplatok spojený so zmenou dodávateľa“ je poplatok alebo sankcia za zmenu dodávateľov alebo účastníkov trhu zapojených do agregácie, vrátane poplatkov za vypovedanie zmluvy, ktorú odberateľom priamo alebo nepriamo uložia dodávatelia alebo účastníci trhu zapojení do agregácie, alebo prevádzkovatelia sústav. Táto smernica teda rozlišuje medzi obvyčajnou výpoveďou zmluvy o dodávke a výpoveďou urobenou s cieľom prejsť k novému dodávateľovi. Z týchto ustanovení vyplýva, že počas účinnosti uvedenej smernice bol taký malý podnik, ako je spoločnosť G, oprávnený predčasne vypovedať zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi bez toho, aby musel platiť poplatky spojené so zmenou dodávateľa, a v dôsledku toho poplatky za vypovedanie zmluvy.

44. Vzhľadom na čas, kedy nastali skutkové okolnosti sporu vo veci samej, sa však smernica 2019/944 *ratione temporis* neuplatňuje na tento prípad. Okrem toho, hoci táto smernica upravuje podrobné pravidlá v oblasti poplatkov, ktoré možno uložiť malému podniku v prípade predčasnej výpovede zmluvy o dodávke elektrickej energie, takéto pravidlá neexistovali, a to ani nepriamo, v smernici 2009/72, ako to vyplýva najmä z bodu 41 vyššie. Podľa môjho názoru sa preto ustanovenia článku 12 smernice 2019/944 nemôžu analogicky uplatniť v prejednávanej veci.¹⁶

45. Napokon po tretie sa v odôvodnení 52 smernice 2009/72 uvádza, že „spotrebiteľia“¹⁷ by mali mať jasné a zrozumiteľné informácie o svojich právach v oblasti energetického sektora. Podľa môjho názoru možno z tohto odôvodnenia vyvodiť, že v prípade, keď sa chce spotrebiteľ zásobovať elektrickou energiou, musí ho pred uzavretím zmluvy o dodávke elektrickej energie na dobu určitú s pevnou cenou dodávateľ jasne, úplne a transparentne informovať o existencii zmluvnej pokuty, podmienkach jej uplatnenia, ako aj o spôsobe jej výpočtu, pričom výška tejto pokuty mu so zreteľom na článok 3 ods. 7 smernice 2009/72 nesmie odnímať jeho právo naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi. V tomto prípade podľa môjho názoru z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že zmluvná pokuta bola výslovne a podrobne stanovená v dotknutej zmluve, čo spoločnosti G umožňovalo, aby presne poznala spôsob jej výpočtu a vedela o tom, že jej výška zodpovedá cene elektrickej energie nespotrebovanej až do pôvodného ukončenia zmluvy.¹⁸

46. Kontext, v ktorom sa nachádza článok 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72, teda potvrdzuje, že zmluva uzavretá medzi dodávateľom elektrickej energie a malým podnikom v zásade môže stanoviť, že tomuto podniku bude uložená pokuta za predčasnú výpoveď za predpokladu, že tento podnik bol jasne, úplne a transparentne informovaný o existencii tejto pokuty v čase uzavretia zmluvy a že výška uvedenej pokuty ho nezavaruje jeho práva naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi.

¹⁶ Uvádzam, že ustanovenia analogické článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 sa nachádzajú v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 94), ktorá je stále účinná. Pozri článok 3 ods. 3 a 6 smernice 2009/73.

¹⁷ Pripomínam, že bez jednotnej definície v primárnom práve obsahuje každý akt Únie týkajúci sa spotrebiteľov definíciu „spotrebiteľa“, ktorá platí iba pre dotknutý akt [pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci YYY. (Pojem spotrebiteľ) (C-570/21, EU:C:2022:1002, bod 32)]. V smernici 2009/72 nie je pojem „spotrebiteľ“ definovaný a zdá sa, že má širokú pôsobnosť, najmä so zreteľom na jej odôvodnenie 1, v ktorom sa uvádza, že cieľom vnútorného trhu s elektrinou je ponúknuť „všetkým spotrebiteľom v Európskej únii, či ide o občanov alebo podniky“, skutočný výber.

¹⁸ Pozri poznámku pod čiarou 9 vyššie.

47. V treťom rade výklad, podľa ktorého článok 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 nevyklučuje, aby sa na malý podnik uplatnila zmluvná pokuta v prípade predčasnej výpovede zmluvy o dodávke elektrickej energie uzavretej na dobu určitú s pevnou cenou, pokiaľ členský štát nemal v úmysle rozšíriť na tieto podniky ochranu priznanú odberateľom elektriny v domácnosti, je podporený *cieľmi* sledovanými touto smernicou.

48. Ako totiž vyplýva z jej článku 1, cieľom smernice 2009/72 je stanoviť spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny spolu s ustanoveniami týkajúcimi sa ochrany spotrebiteľa s cieľom zlepšiť a integrovať konkurenčné trhy s elektrinou v Únii. V tomto rámci má táto smernica podľa judikatúry Súdneho dvora v zásade vytvoriť otvorený a konkurencieschopný vnútorný trh s elektrickou energiou, ktorý umožňuje spotrebiteľom slobodný výber svojich dodávateľov a dodávateľom dáva slobodu zásobovať svojich odberateľov, zaviesť spravodlivé podmienky hospodárskej súťaže na tomto trhu, zaistiť bezpečnosť dodávok elektriny a bojovať proti klimatickým zmenám.¹⁹

49. Hlavným cieľom smernice 2009/72 je teda dobudovanie vnútorného trhu s elektrickou energiou,²⁰ čo okrem iného predpokladá rozvoj dodávateľov elektrickej energie, aby boli v konečnom dôsledku zabezpečené lepšie podmienky zásobovania spotrebiteľov. V tomto zmysle sa v odôvodnení 57 smernice 2009/72 uvádza, že členské štáty musia spotrebiteľom umožniť plne využiť príležitosti liberalizovaného vnútorného trhu s elektrinou.

50. V tejto súvislosti treba uviesť, že zmluvy o dodávke elektrickej energie uzavreté na dobu určitú s pevnou cenou môžu zabezpečiť ochranu odberateľov tým, že im zaručia nízku a stabilnú cenu elektrickej energie. V tomto zmysle Komisia vo svojich písomných pripomienkach odkazuje na stanovisko Rady európskych energetických regulátorov (CEER) zo 17. mája 2016 k poplatkom za predčasnú výpoveď²¹, podľa ktorého takéto zmluvy ponúkajú spotrebiteľom istotu nemenných nákladov na elektrickú energiu.²² Výmenou za uzavretie takejto zmluvy však dodávateľ elektrickej energie vynaložil rôzne výdavky na získanie celkového množstva elektrickej energie, ktoré by malo byť potrebné na pokrytie potrieb odberateľa hneď od začiatku, čo, ako uvádza CEER, zahŕňa dodatočné náklady najmä s cieľom chrániť sa proti kolísavosti nákladov na veľkoobchodnom trhu.²³ Keď odberateľ, ktorý uzavrel zmluvu na dobu určitú s pevnou cenou, predčasne ukončí zmluvu, teda poplatky za predčasnú výpoveď môžu dodávateľovi umožňovať náhradu nákladov, ktoré vyplývajú z tejto zmluvy. Ak by to tak nebolo, mohol by byť tento dodávateľ nútený preniesť riziko takýchto nákladov na všetkých svojich odberateľov, z čoho by v konečnom dôsledku mohol vyplývať nárast cien elektrickej energie a zníženie ponuky pre odberateľov.²⁴

51. Podľa môjho názoru teda v kontexte smernice 2009/72 majú špecifiká zmlúv o dodávke elektrickej energie uzavretých na dobu s pevnou cenou za následok, že poplatky v prípade predčasnej výpovede sa môžu javiť ako odôvodnené, aby v konečnom dôsledku zabezpečili ochranu všetkých spotrebiteľov tým, že im umožňujú získať nižšie ceny elektrickej energie.

¹⁹ Pozri rozsudky z 12. decembra 2019, Slovenské elektrárne (C-376/18, EU:C:2019:1068, bod 32), a z 11. júna 2020, Prezident Slovenskej republiky (C-378/19, EU:C:2020:462, bod 22).

²⁰ Rozsudok z 28. novembra 2018, Solvay Chimica Italia a i. (C-262/17, C-263/17 a C-273/17, EU:C:2018:961, bod 36, ako aj citovaná judikatúra).

²¹ Do tohto dokumentu možno nahliadnuť (v angličtine) na tejto adrese:
<https://www.ceer.eu/documents/104400/-/-/792d2636-53db-f60c-a7b7-7a676f3a28d0>.

²² Pozri s. 2 stanoviska CEER.

²³ Pozri s. 2 stanoviska CEER.

²⁴ Pozri s. 2 stanoviska CEER.

52. Domnievam sa preto, že hlavným problémom nastoleným prejednávanej vecou je výška zmluvnej pokuty, ktorá musí umožňovať odberateľovi, aby naozaj ľahko prešiel k novému dodávateľovi, a zároveň zabezpečiť predchádzajúcemu dodávateľovi náležitú náhradu, aby pokryl náklady vynaložené na zabezpečenie plnenia tejto zmluvy, inak by bol zmarený potrebný účinok smernice 2009/72.

53. V tejto súvislosti vnútroštátny súd spomína článok 12 ods. 3 smernice 2019/944, ktorý v prípade poplatkov za výpoveď zmluvy o dodávke elektrickej energie uzavretej na dobu určitú s pevnou cenou uvádza, že tieto poplatky „nesmú presiahnuť priamu hospodársku stratu vzniknutú dodávateľovi“. Podľa tohto súdu toto ustanovenie poskytuje usmernenia na účel výkladu článku 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72. Po prvé, ako už bolo uvedené v bode 44 vyššie, smernica 2019/944 sa *ratione temporis* neuplatňuje na spor vo veci samej. Po druhé toto ustanovenie sa týka iba poplatkov za vypovedanie zmluvy s pevnou cenou uzavretej na dobu určitú a nie poplatkov za zmenu dodávateľa. Po tretie v prípade malých podnikov zaujala smernica 2019/944 iný prístup ako smernica 2009/72, keď vo svojom článku 12 ods. 2 výslovne uvádza, že členské štáty zabezpečia, aby sa im neúčtovali poplatky v súvislosti so zmenou dodávateľa. Myslím si teda, že smernica 2019/944 nemôže slúžiť ako referencia pre takú vec, ako je vec sama.

54. Treba uviesť, že smernica 2009/72 neobsahuje žiadne usmernenie k výške poplatkov, ktoré môže zaplatiť malý podnik v prípade, keď predčasne vypovie zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi, ani k spôsobu výpočtu týchto poplatkov. Táto smernica tak ponecháva členským štátom voľnú úvahu pri právnej úprave vymedzenia takýchto poplatkov za výpoveď.

55. V odpovedi na otázku vnútroštátneho súdu sa teda domnievam, že vnútroštátna právna úprava, podľa ktorej sa v prípade, ak malý podnik predčasne vypovie zmluvu uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, platí zmluvná pokuta bez ohľadu na výšku škody vzniknutej predchádzajúcemu dodávateľovi, nie je iba z tohto dôvodu nezlučiteľná so smernicou 2009/72, aj keď táto právna úprava nestanovuje žiadne kritérium na výpočet alebo zníženie uvedenej pokuty a umožňuje, aby výška tejto pokuty zodpovedala cene elektrickej energie nespotrebovanej do pôvodného ukončenia zmluvy.

56. Voľná úvaha ponechaná členským štátom však nemôže mať za následok, že právo byť naozaj ľahko schopný prejsť k novému dodávateľovi, ako vyplýva z článku 3 ods. 5 a 7 tejto smernice, bude zbavené svojej podstaty. V tejto súvislosti vnútroštátny súd odkazuje na prípad pokuty, ktorej výška zodpovedá cene elektrickej energie nespotrebovanej až do ukončenia zmluvy podľa dojednaní typu „take or pay“, „odber alebo plat“²⁵. Podľa takého dojednaní je v tomto prípade kupujúci povinný zaplatiť všetku alebo časť elektrickej energie, ktorú sa zaviazal nakúpiť, bez ohľadu na to, či ju využije alebo nie.²⁶ Dojednanie typu „take or pay“ má na prvý pohľad za následok, že spotrebiteľ v celom rozsahu znáša riziká zmluvy o dodávke, ktorú podpísal, a značne odrádza od výpovede tejto zmluvy, aby neplatil dvojnásobok nákladov na elektrickú energiu v prípade predčasnej výpovede. Z toho možno vyvodiť, že takéto dojednanie nie je zlučiteľné so smernicou 2009/72.

²⁵ Voľný preklad.

²⁶ Dojednanie „take or pay“, často používané v dodávateľských zmluvách najmä v odvetví energetiky, má tri hlavné znaky, a to po prvé odškodňovaciu povahu, pretože má priznať oprávnenému odškodnenie z dôvodu, že jeho zmluvný partner si neplní svoje povinnosti, a umožňuje vyhnúť sa v niektorých prípadoch zložitej otázke preukazovania škody a jej rozsahu; po druhé vopred dohodnutú povahu, pretože zmluvné strany stanovujú *ex ante*, počas uzatvárania zmluvy, pokuty, ktoré sa budú musieť zaplatiť veriteľovi, ak jeho dlžník nesplní svoje povinnosti, a po tretie paušálnu povahu, ktorá je vyjadrená pevnou sumou alebo určitým percentom, ktoré sú nastavené dosť vysoko z celkovej hodnoty tovaru alebo z kúpnej ceny, aby motivovali k pozornosti. Pozri predovšetkým KOHL, B. a i.: Les clauses take or pay: des clauses originales et méconnues. In: *Journal des tribunaux*. 2009, č. 6354, s. 349 až 358, predovšetkým s. 354 až 356.

57. Domnievam sa však, že za určitých konkrétnych okolností nemožno vylúčiť, že v rámci vnútroštátnej právnej úpravy, keď dodávateľ vynaložil rôzne náklady, aby zabezpečil plnenie zmluvy uzavretej na dobu určitú s pevnou cenou až do jej ukončenia, najmä na nákup elektrickej energie na pokrytie potrieb odberateľa hneď od začiatku, môžu výdavky, ktoré vzniknú tomuto dodávateľovi z dôvodu predčasnej výpovede tejto zmluvy, skutočne zodpovedať sume, ktorú by odberateľ zaplatil až do ukončenia zmluvy, ak by normálne pokračoval v jej plnení.

58. V tomto prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil, či zmluvná pokuta porušuje právo spoločnosti G môcť naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi, a to pri zohľadnení všetkých konkrétnych okolností sporu, najmä primeranosti výšky zmluvnej pokuty, keďže táto pokuta nesmie prekročiť úhradu nákladov, ktoré predchádzajúcemu dodávateľovi vznikli z dôvodu predčasnej výpovede zmluvy, aby sa predišlo bezdôvodnému obohateniu.²⁷

59. Vzhľadom na všetko, čo už bolo uvedené, navrhujem odpovedať na prejudiciálne otázky tak, že článok 3 ods. 5 a 7 smernice 2009/72 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade, keď malý podnik predčasne vypovie zmluvu o dodávke elektrickej energie uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi, môže byť tento podnik povinný zaplatiť zmluvnú pokutu v situácii, keď táto právna úprava uvádza, že táto zmluvná pokuta sa platí bez ohľadu na výšku škody, ktorá vznikla predchádzajúcemu dodávateľovi, a to aj keď uvedená právna úprava nestanovuje žiadne kritérium na výpočet alebo zníženie uvedenej pokuty a umožňuje, aby jej výška zodpovedala cene elektrickej energie nespotrebovanej do pôvodného ukončenia zmluvy, za predpokladu, že uvedený podnik bol dodávateľom jasne, úplne a transparentne informovaný o existencii tejto pokuty, podmienkach jej uplatnenia, ako aj o spôsobe jej výpočtu a že výška tejto pokuty nezbavuje tento podnik jeho práva môcť naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi. V tejto súvislosti prináleží vnútroštátnemu súdu, aby zohľadnil všetky konkrétne okolnosti sporu, najmä primeranosť výšky zmluvnej pokuty, keďže táto pokuta nesmie presiahnuť úhradu nákladov, ktoré vznikli predchádzajúcemu dodávateľovi z dôvodu predčasnej výpovede zmluvy.

V. Návrh

60. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem Súdneho dvoru, aby na prejudiciálne otázky, ktoré položil Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský súd Varšava, Poľsko), odpovedal takto:

Článok 3 ods. 5 a 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade, keď malý podnik predčasne vypovie zmluvu o dodávke elektriny uzavretú na dobu určitú s pevnou cenou, aby prešiel k novému dodávateľovi, môže byť tento podnik povinný zaplatiť zmluvnú pokutu v situácii, keď táto právna úprava uvádza, že táto pokuta sa platí bez ohľadu na výšku škody, ktorá vznikla predchádzajúcemu dodávateľovi, a to aj keď uvedená právna úprava nestanovuje žiadne kritérium na výpočet alebo zníženie uvedenej pokuty a umožňuje, aby jej výška zodpovedala cene elektriny nespotrebovanej do pôvodného ukončenia zmluvy, za predpokladu, že uvedený podnik bol dodávateľom jasne,

²⁷ V tejto súvislosti treba pripomenúť, že vnútroštátne súdy majú dbať na to, aby ochrana práv zaručených právnym poriadkom Európskej únie nemala za následok bezdôvodné obohatenie oprávnených osôb [pozri rozsudok z 30. marca 2023, AR a i. (Žaloba priamo proti poisťiteľovi) (C-618/21, EU:C:2023:278, bod 41, ako aj citovaná judikatúra)].

úplne a transparentne informovaný o existencii tejto pokuty, podmienkach jej uplatnenia, ako aj o spôsobe jej výpočtu a že výška tejto pokuty nezbavuje tento podnik jeho práva môcť naozaj ľahko prejsť k novému dodávateľovi. V tejto súvislosti prináleží vnútroštátnemu súdu, aby zohľadnil všetky konkrétne okolnosti sporu, najmä primeranosť výšky zmluvnej pokuty, keďže táto pokuta nesmie presiahnuť úhradu nákladov, ktoré vznikli predchádzajúcemu dodávateľovi z dôvodu predčasnej výpovede zmluvy.